

PROCESBESCHRIJVING AANSLUITING PO-VO TAAL LEREN MET KRACHT EN PASSIE!

TAAL IN ALLE VAKKEN EN KERNCONCEPTEN

Ontwikkelaspect

- Koers
- Ontwikkeling
- Differentiatie

Aanleiding

Het Tiener College is een programmalijs voor leerlingen tussen de 10 en 14 jaar. Het beoogt kleinschalig, innovatief en persoonlijk onderwijs te bieden. Passie en kracht van leerlingen zijn sleutelwoorden voor het programma. De medewerkers hebben bij aanvang van het traject al keihard gewerkt aan de ontwikkeling van het programma. Een grote uitdaging is echter de vertaalslag van de helder geformuleerde visie en ambities naar het concreet handelen van leraren en begeleiders. Daarnaast willen de medewerkers de leerlijn voor taal verder concretiseren voor leerlingen, gekoppeld aan de referentieniveaus, en verbreden naar verschillende vakken en de zes kernconcepten waar het Tiener College mee werkt.

Samenvatting

De aanpak is gericht op het samen professionaliseren en het samen ontwikkelen van delen van het programma, met hulpmiddelen, lesmaterialen enzovoorts om taal in alle vakken en kernconcepten te integreren. Concrete interventies zijn gesprekken in de rol van kritische vriend, observaties van het werken in de verschillende groepen, nabesprekingen met focus op een aantal aandachtspunten, expertise overdragen voor te ontwikkelen materialen en feedback geven op programmaonderdelen en ontwikkeld materiaal.

Opbrengsten

- Vergroten van inzicht in kritische succesfactoren die mede helpen de vertaalslag te maken van visie en ambitie naar concreet handelen van medewerkers. Zie document 'Operationalisering van visie en ambitie'.
- Bewuster gedrag van leraren bij het geven van instructie. Zie document 'Elementen krachtige instructie'.
- Versterken van cultuur van samen leren om taalbewust leerlingen te begeleiden. Zie document 'Profiel taalbewuste leerkracht/docent'.
- Uitwerking van begrippen uit kernconcepten in woordclusters en die zichtbaar maken in de klas. Zie document 'Voorbeeld Woordcluster Kracht'.
- Leerdoelen Nederlands in 'ik kan statements'. Zie document 'Voorbeeld Leerdoelen Nederlands'.
- Uitwerking van kernconcepten gekoppeld aan taaldoelen. Een voorbeeld hiervan is in ontwikkeling.
- Meer samenhang in het programma, bijvoorbeeld door het centraal stellen van taaldoelen in de Pick me up elke ochtend en die terug laten komen gedurende de dag. 'Pick me up' is een inspirerende en activerende presentatie of gesprek door een docent, leerling of gast. De Pick me up heeft altijd raakvlakken met het kernconcept.

Proces

Het proces is gericht op samen professionaliseren en samen verder ontwikkelen van het programma waarin taal steeds meer geïntegreerd wordt. Het is een continu proces dat nooit af is. Het proces is stapsgewijs beschreven, maar loopt in de praktijk soms door elkaar en stappen komen ook weer terug.

1. De projectleider (op andere scholen schoolleider) voert gesprekken met externe ondersteuners en docent-ontwikkelaars over kritische succesfactoren om de vertaalslag te maken van visie en ambitie naar concreet handelen naar leerlingen en ouders.
2. De docent-ontwikkelaars ontwikkelen de kernconcepten en taaldoelen verder.
3. Externe begeleiders voeren observaties uit bij docenten en leerlingen gericht op de taalbewuste docent.
4. De externe begeleiders bespreken in het team de observaties. Aandachtspunten zijn: onderscheid tussen vakdoelen en taaldoelen, samenhang tussen programmaonderdelen, interactie tussen docent en leerling, beleving/passie/betekenisvol leren van leerlingen.
5. Op basis van observaties en nabesprekingen ontwikkelen de docenten de kernconcepten verder. Dit gebeurt met het gehele team, met aandacht voor begrippen en woordclusters, leerlijnen in 'ik kan statements' en de koppeling van taaldoelen aan de leerdoelen uit het kernconcept. Ook worden er hulpmiddelen voor leerkrachten en docenten ontwikkeld.

6. De docent-ontwikkelaars brengen de gezette stappen in de ontwikkeling samen in een taalbeleidsplan.

Succesfactoren en aandachtspunten

Succesfactoren:

- Bij alle stappen staat de visie en ambitie van deze programmalijn centraal. De projectleider en leraren werken steeds vanuit die visie en reflecteren met elkaar of zij de juiste dingen doen, op de juiste manier.
- De enorme hoeveelheid energie, daadkracht en creativiteit bij projectleider en de docent-ontwikkelaars zorgt ervoor dat er mooie stappen worden gezet.
- De cultuur van samen leren en fouten mogen maken is zeer bevorderlijk voor het verder ontwikkelen van het programma en het integreren van taal hierin. De ontwikkelaars krijgen veel ruimte om nieuwe ideeën uit te proberen. Uitgangspunten blijven wel steeds de visie en ambities.

Aandachtspunten:

- Een blijvend aandachtspunt is het samen leren. Hoe zorg je ervoor dat de expertise (in kennis, maar ook vaardigheden) niet bij één of een paar leraren blijft. Het werken binnen deze programmalijn vraagt veel van leraren. Hoe maak je met name de vaardigheden zichtbaar die nodig zijn om taal te integreren binnen de visie van het College en hoe leren medewerkers hierin van elkaar? Dat blijft om aandacht vragen.

Gegevens netwerk

Tiener College, Gorinchem

Pieter Snel, docent Tiener College. E-mail: p.snel@tienercollege.nl

www.tienercollege.nl

PO- en VO-scholen werken samen in regionale netwerken om een soepele overgang te realiseren van het basis- naar het voortgezet onderwijs. Deze netwerken kiezen hun eigen speerpunten en hun eigen aanpak. De manier waarop de netwerken het proces hebben vormgegeven, zijn beschreven in een Procesbeschrijving Aansluiting PO-VO. De procesbeschrijvingen van de netwerken PO-VO en de producten die in dit kader zijn ontwikkeld, zijn te vinden op de website van School aan Zet .

Voor meer informatie over de aansluiting PO-VO kunt u contact opnemen met Gea Spaans, e-mail: g.spaans@schoolaanzet.nl of School aan Zet, e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl

September 2015

School aan Zet

Lange Voorhout 20 | 2514 EE Den Haag

Postbus 556 | 2501 CN Den Haag

www.schoolaanzet.nl